

Eerste rapportage effecten coronacrisis 2021

13-07-2021

Inkomen en armoede

Portefeuillehouder: M.A. Sikkes-van den Berg
Concerndirecteur: M. Pronk – Backer Dirks

Re-integratie

Als onderdeel van het steun- en herstelpakket stelt het kabinet extra middelen voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden beschikbaar. De extra middelen worden beschikbaar gesteld om de reguliere dienstverlening op peil te kunnen houden. Voor Diemen is dat € 44.000 in 2021.

Daarnaast ontvangen gemeenten in 2021 een tijdelijk impuls voor re-integratie die gemeenten in staat stelt om de dienstverlening aan mensen die nu als gevolg van de crisis de bijstand instromen te intensiveren. Persoonlijk contact is belangrijk om hen vanuit een uitkeringssituatie naar werk te begeleiden. Voor Diemen komt dat neer op € 21.000. Vooralsnog is er qua instroom in de bijstand in Diemen nog geen sprake van een substantiële toename, maar deze wordt wel verwacht, zeker wanneer bepaalde steunmaatregelen vanuit het rijk weg zullen vallen.

In totaal gaat het voor Diemen om een extra financiële bijdrage van € 63.000 voor 2021. Voorgesteld wordt deze in de derde kwartaalbrief hiervoor beschikbaar te stellen.

Toename bijstand / gevolgen BUIG

De ontwikkeling van de bijstand volgt de ontwikkeling van de economie. Blijft het aantal banen en vacatures achter, dan zal de bijstand blijven groeien. Zeker als WW-uitkeringen aflopen of zzp'ers hun bedrijf niet kunnen voortzetten. Mensen die geen andere middelen van bestaan hebben, zullen dan een bijstandsuitkering aanvragen. Als de economie aantrekt, zal de instroom in de bijstand juist weer dalen en de uitstroom weer toenemen.

De verwachting is dat het uitkeringsbestand gaat stijgen gezien de landelijke trend en door de nasleep van de Coronacrisis. Zodra alle herstelmaatregelen eindigen zal de instroom van bijstandsgerechtigden naar verwachting toenemen.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)

De regeling heeft tot doel zelfstandigen die als gevolg van de coronacrisis in financiële problemen zijn geraakt, tijdelijk te ondersteunen teneinde daarmee de ergste noden van zelfstandigen te ledigen en hen in staat te stellen na de coronacrisis het bedrijf weer voort te zetten.

Financieel effect

Eind september 2020 heeft het kabinet vanwege de invoering van de landelijke coronamaatregelen besloten de invoering van de beperkte vermogenstoets in de Tozo uit te stellen tot 1 april 2021. Tozo 3 liep daarmee van 1 oktober 2020 tot 1 april 2021 en bevatte geen wijzigingen ten opzichte van Tozo 2. Per 1 januari 2021 ondersteunt de gemeente daarnaast waar nodig zelfstandig ondernemers om zich voor te bereiden op een nieuwe toekomst.

Daarnaast heeft het Rijk Tozo 4 en 5 ingesteld. Tozo 4 loopt van 1 april tot en met 30 juni 2021 en Tozo 5 van 1 juli tot 1 oktober 2021. Vanuit het Rijk hebben wij voorlopig € 1.192.000 aan voorschotten ontvangen over de periode 2021. Gezien de uitgaven tot en met heden ad € 2.300.000 verwachten wij nog een extra voorschot over 2021.

Op basis van de gemeentelijke verantwoording wordt de hoogte van de vergoeding vastgesteld ter hoogte van 100% van de gemaakte kosten. Voor de vergoeding van de uitvoeringskosten wordt een vast bedrag per besluit op een aanvraag vergoed. De vergoeding wordt verrekend met de aan de gemeente verstrekte voorschotten.

Heroriëntatie zelfstandigen

Bij de aankondiging van het tweede steun- en herstelpakket is aangegeven dat gemeenten vanaf 1 januari 2021 ondersteuning bieden aan zelfstandig ondernemers die zich willen heroriënteren. Dit kan grotendeels vanuit de extra impulsen en extra budgetten voor crisisdienstverlening worden betaald. Voor aanvullend maatwerk voor zelfstandig ondernemers is in 2021 incidenteel een bedrag van € 6,39 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd.

Wij hebben voor de volgende werkwijze gekozen: Op het aanvraagformulier Tozo 4 en 5 wordt gevraagd of ondernemers interesse hebben in een gesprek over de toekomst, als ondernemer of misschien als werknemer in loondienst. Deze ondernemers worden uitgenodigd voor een (video)gesprek met een re-integratieconsulent. Aan hen kan omscholing of een ander traject worden aangeboden. Bij de derde kwartaalbrief zullen wij deze extra middelen ad € 11.000 claimen.

Meer beroep op bijzondere bijstand en minimaregelingen

Als onderdeel van het steun- en herstelpakket stelt het kabinet in 2021 extra middelen voor de bijzondere bijstand (€ 10 miljoen) beschikbaar, gelet op de voorziene toename van de armoede- en schuldenproblematiek. Deze extra middelen stellen gemeenten in staat om hun inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen.

Een toename van het aantal bijstandsuitkeringen in 2021 veroorzaakt tevens een toename van aanvragen voor bijzondere bijstand. Vooral zzp'ers, alleenstaanden met kinderen en ondernemers die failliet zijn geraakt zullen zich waarschijnlijk gaan melden. Daar staat tegenover dat de groep die nu tijdelijk instroomt naar verwachting snel weer uitstroomt als de economie weer aantrekt. Bij de derde kwartaalbrief zullen wij naar alle waarschijnlijkheid deze extra middelen ad € 12.000 claimen indien nodig.

Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)

De Tijdelijke Ondersteuning voor Noodzakelijke Kosten (TONK) is bedoeld voor huishoudens die door de huidige omstandigheden te maken hebben met een onvoorzienbare en onvermijdelijke terugval in hun inkomen, en die daardoor noodzakelijke kosten niet meer kunnen voldoen en waarvoor andere regelingen niet of onvoldoende soelaas bieden. Dat geldt bijvoorbeeld voor werknemers die hun baan verliezen en geen recht (meer) hebben op een uitkering, of voor zelfstandigen die vanwege de coronamaatregelen hun opdrachten zien verdwijnen maar geen aanspraak op de Tozo kunnen maken.

In de Maartcirculaire is voor het eerste kwartaal van 2021 € 65 miljoen beschikbaar gekomen via de Algemene uitkering van het gemeentefonds volgens de eerder afgesproken verdeelsleutel. In de tweede tranche wordt het resterende budget van € 195 miljoen over gemeenten verdeeld (septembercirculaire). Voorafgaand aan de toekenning van de tweede tranche wordt gekeken of de verdeelsleutel aanpassing behoeft op basis van wat in de praktijk zichtbaar is over het gebruik van de regeling.

Het kabinet heeft besloten om de TONK te verlengen tot en met het derde kwartaal van 2021, waardoor het aanvragen van de TONK ook nog over de periode juli tot en met september 2021 mogelijk is. Inmiddels hebben wij de eerste tranche ad € 89.000 ontvangen. De totale uitgaven tot en met heden zijn € 179.000. Naar verwachting zal de tweede tranche van het Rijk ter dekking van de totale uitgaven voldoende zijn.

Corona en de gevolgen voor de formatie

Uitvoeringskosten Tozo

Gemeenten krijgen per besluit op een aanvraag levensonderhoud vanuit de Tozo regeling van het Rijk een vergoeding van € 450 voor de uitvoeringskosten. Voor een besluit op een aanvraag lening bedrijfskapitaal vanuit deze regeling is dat bedrag € 800. Daarover hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en staatssecretaris van 't Wout van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) overeenstemming bereikt. De uitvoeringskosten zijn onderdeel van de specifieke uitkering. Het aantal besluiten op aanvragen wordt via de SiSa verantwoord.

Met de aangekondigde verlenging van de Tozo blijft de extra druk op de formatie gehandhaafd. Tevens vergt de controle en daaruit voortvloeiende werkzaamheden op de regeling veel van de bestaande formatie. We stellen voor om voor beide teams twee fte per team in te huren om de Tozo regelingen goed te kunnen afhandelen, tot einde 2021, met mogelijke afbouw in het 2e halfjaar. De kosten worden geraamd op € 150.000.

Schuldhulpverlening (SHV)

Als gevolg van de COVID 19 pandemie en de daarbij geldende maatregelen hebben de afgelopen periode steeds meer ondernemers zich aangemeld bij de SHV, onder wie ZZP'ers. De verwachting is dat de vraag naar schuldhulpverlening onder deze groep nog verder zal toenemen. Daarbij komt ook kijken dat particulieren steeds meer in de schulden zijn geraakt, omdat hun inkomsten gedaald dan wel gewijzigd zijn. Er zal extra inspanning van de SHV nodig zijn in 2021 om weer in controle te zijn. De functie SHV is tijdelijk uitbereid met 0.22 fte voor een periode van één jaar, om in 2021 in controle te blijven. Uitbreiding van 0,22 fte voor SHV kost € 23.000. In de begroting is reeds dekking geregeld.

Kosten ingezette acties en maatregelen 2021

Omschrijving	Kosten
Re-integratie	-63.000
- vergoeding via Gemeentefonds	63.000
Toename bijstand / gevolgen BUIG	-
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)	-2.300.000
- vergoeding via Rijk	2.300.000
Heroriëntatie zelfstandigen	-11.000
Meer beroep op bijzondere bijstand en minimaregelingen	-12.000
Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK)	-179.000
- vergoeding via Rijk	179.000
Corona en de gevolgen voor de formatie	-150.000
Schuldhelpverlening (SHV)	-23.000
- dekking binnen huidige budgetten	23.000
Totaal	-173.000